І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. в Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 64. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, FRIDAY, APRIL 3, 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, П'ЯТНИЦЯ, 3-го КВІТНЯ 1959 No. 64. РІК LXVI.

4 ЗАХІДНІ МІНІСТРИ ЗАКІНЧИЛИ НАРАДИ У ВАШИНГТОНІ

В КІНЦЕВОМУ КОМУНІКАТІ ПОТВЕРДЖЕНО „ЩИРЕ БАЖАННЯ КОНСТРУКТИВНИХ ПЕРЕГОВОРІВ" З МОСКВОЮ, АЛЕ ВІДКИНЕНО БУДЬ-ЯКИЙ КОМПРОМІС В СПРАВІ БЕРЛІНУ

Вашингтон. — Міністри закордонних справ З'єдинених Держав, Великої Британії, Франції і Західної Німеччини закінчили тут минулої середи, 1-го квітня, свої дводенні наради спільним комунікатом, в якому стверджують „щире бажання конструктивно переговорювати зі Совєтським Союзом в інтересі світового миру". Наради ці відбулися напередодні конференції міністрів закордонних справ країн оборонного Північно-атлянтійського пакту (НАТО) та у зв'язку з плянованою конференцією міністрів західних великодержав і Совєтського Союзу, що має попередити конференцію „на вершинах", себто зустріч голів урядів західних великодержав і Совєтського Союзу. Предметом дводенної конференції керівників закордонної політики ЗДА, Британії, Франції і Західної Німеччини була в першу чергу справа міжнародної кризи, викликана і загострена совєтським становищем у справі Берліну і Німеччини, що буде теж предметом нарад міністрів країн НАТО, які спільно творять Раду НАТО. В кінцевому повідомленні про свої наради, що їх названо вступними до нарад НАТО, міністри четвірох західних держав потверджують, рівночасно із „щирим бажанням" переговорів з Москвою, також і західню рішучість не поступитись совєтському шантажеві і погрозам в Берліні чи в будь-якій іншій частині світу. В комунікаті зокрема потверджено заяву зглядами четвірьох держав з 14-го грудня м.р., в якій постановлено: зберігати і обороняти західні права в Берліні, включно з вільним доступом до нього; відкинути одновічні заперечування Москвою її зобов'язань відносно Берліну та доступу до нього; відмовитись від визнання влади сателітної Східньої Німеччини замість совєтських зобов'язань там, де затримені західні права. В дипломатичних колах вважають, що конференція, про яку мова, мала дати союзникам додаткове запевнення, що вони однозгідні в принципових справах та що деякі розбіжності думок в другорядних речах можуть бути легко узгіднені між ними ще перед конференцією зі совєтським міністром. Для цієї мети відбудеться в Лондоні 13-го квітня ще окрема конференція американських, англійських, французьких і німецьких фахівців. Конференція міністрів закордонних справ чотирьох великодержав має відбутись в Парижі, починаючи 29-го квітня. В коментарях до конференції у Вашингтоні рівночасно стверджується, що британський міністр закордонних справ Селвин Ллойд своєю кінцевою заявою розвіяв американські і французькі побоювання, що Британія може відступити від деяких західніх прав у Берліні для злагоди напруження та для порозуміння з Совєтами. Рівночасно стверджується, що найбільш рішуче становище і непримириме проти совєтських вимог відносно Берліна займав західньо-німецький міністер закордонних справ Гайнріх фон Брентано.

Значно зменшився експорт ЗДА в лютому цього року

Вашингтон. — Департамент торгівлі стверджує, що в лютому цього року значно зменшився експорт ЗДА і становив 1,171,000,000 долярів в січні 1959 — 1,296,000,000. В лютому 1958 року ЗДА вивезли були товарів на суму 1,245,000,000 долярів, це значить, що впродовж року експорт зменшився на 6%. Зменшення експорту тим важливіше, що воно триває від листопада минулого року, і має некорисний вплив на збалянсування закордонної торгівлі. Минулого року з ЗДА відійшло до Европи золота на суму 2,300,000,000 долярів внаслідок цього, що імпорт перевищував експорт. Економісти подають різні причини на пояснення експорту, між іншим вказують і на те, що внаслідок інфляції дорожчають американські товари.

Ціни на фермерські продукти збільшились

Вашингтон. — Департамент рільництва повідомляє, що ціни на фермерські продукти в місяці, який закінчився 15-го березня ц. р., збільшилися на 0.4 відсотка, це значить на два раз стільки, на скільки вони були збільшилися в лютому ц. р. Це збільшення цін настало внаслідок подорожчання бичків, воловини, цибулі, помідорів, огірків, кукурудзи і пшениці. Збільшення цін було б більше якби не те, що в тому самому часі подешевшали яйця, молоко, салата і суниці. Гадають, що цього незначного збільшення цін не відчувають ті консументи, які купують товари в роздрібному продажі. Ціни на фармерські продукти в половині березня були на 5 відсотків нижчі, як рік тому, і на 22 відсотки менші, як в 1951 році, коли вони стояли на рекордовій висоті під час війни в Кореї. Ціни на ті товари, які купують фармери, відсотки, податки і платні фармерським робітникам зросли від половини лютого ц. р. до половини березня ц. р. на 0.33 відсотка, і були на 1.7 відсот. на більші, як рік тому.

ЗДА й СССР обмінялись протестами з приводу літака в Берлінському коридорі

Берлін. — Ще в п'ятницю минулого тижня сталась в так званому повітряному коридорі, що лучить Західній Берлін із Західною Німеччиною, подія, яку щойно тепер подано до публічного відома. Три совєтські ракетні літаки обскочили американський транспортний літак, який від з бази у Франції товари для 4,000-го американського гарнізону в Західній Німеччині та намагалися збити його зі шляху чи примусити до обниження лету. Це їм не вдалося, і американська машина залетіла на берлінське летовище. Коли пополудні того самого дня ця сама машина верталась в поворотну дорогу — три совєтські літаки знову появились і напастували її, хоч і не обстрілювали. Совєти признались до цієї події, пояснивши її ніби фактом, що американська машина „порушила устійнену висоту летунського коридору", яка ніби не має перевищувати 10,000 стіп. З цього приводу Совєти запротестували проти такого „порушення" повітряного „суверенітету". Однак з американського боку стверджено, що ЗДА ніколи не визнавали совєтської вимоги, щоб західні машини, які користуються трьома летунськими „коридорами" в Берлінському обширі, не летіли вище 10,000 стіп. Навпаки, турбомоторові літаки, як ось цей останній літак типу С-130, не може з уваги на безпеку летіти нижче 20,000-25,000 стіп і він тримався тієї висоти в своєму останньому леті до Берліну й назад.

Сенатор Мортон передбачений на наступника Алкорна

Вашингтон. — В урядових колах гадають, що сенатор-республіканець із Кентаки Тарстон Б. Мортон займе становище голови Республіканського Крайового Комітету Міда Алкорна, який 1-го квітня вручив резиґнацію президентові Айзенгаверові. Алкорн зрезиґнував із особистих причин, і Президент прийняв його відхід із „глибоким жалем" та висловив йому подяку за те, що був „визначним представником нашої партії". Нового голову мають вибрати на зборах повного Республіканського Комітету, які мають відбутися у Вашингтоні 10 і 11 квітня. Перед зборами номінаційна комісія, складена з 7-ох членів, має вибрати кандидата на становище голови партійного Комітету, але при тому буде порозуміватися з Президентом, який тепер ще на відпочинку в Оґесті, Джорджія. Номінаційну комісію очолюватиме, правдоподібно, Рей Блісс із Огайо, який заявив однак, що він не міг би прийняти головства після Алкорна. Сенатор Мортон має 51 рік, він залишився б і надалі сенатором і виконував би дві функції, як це вже практикувалося давніше. Він належить до групи „лібералів" між республіканськими сенаторами, але належить до поміркованого крила між ними, і не виступає гостро проти консерватистів.

БЕЗПЕКА ЗДА НЕ ДОЗВОЛЯЄ ЗМЕНШИТИ ВІЙСЬКОВУ ДОПОМОГУ ЗАКОРДОНОВІ

Вашингтон. — Дорадник Президента і голова Комітету Військової Допомоги Вільям Г. Дрейпер заявив на пресовій конференції, що це було б „трагедією" для ЗДА, коли б Конгрес ухвалив на військову допомогу закордонові менше як 2,000,000,000 долярів. ЗДА могли б програти вже тепер холодну війну, коли вільні країни не дістануть відповідної зброї і військового виряду. ЗДА ще довший час мусітимуть продовжувати свою військову допомогу запризненим закордонним державам, — твердить Дрейпер.

Після перемоги над „Україною" „Тризуб" грає за півфінал професійної чаші ЗДА

Филаделфія. — Після недільних змагань филаделфійського „Тризуба" цвл торонтського футбольною командою „Україна", що відбулися при участі понад 2,600 глядачів і закінчилися перемогою „Тризуба" у відношенні 4:2 (2:2), і дали филаделфійським змагунам неофіційне футбольне першенство в українському футболі на терені ЗДА і Канади, в найближчу неділю, дня 5 квітня відбудеться великий футбольний матч між „Тризубом" й американською футбольною командою Ст. Ендрю Скатс із Дітройту. Визначила ці змагання Футбольна Асоціяція З'єдинених Держав і будуть вони розіграні за півфінал Професійної Чаші ЗДА. Відбудуться ці змагання у Филаделфії в неділю при 29 і Кліфілд, о год. 2.30 по полудні.

У недільних змаганнях „Тризуба" з „Україною" ворота для „Тризуба" здобули: Домбоцький, Чайка (2) і Силик і С. Робертсон. Для України — Силик і С. Робертсон. До змагань з „Україною" „Тризуб" виступив у складі: Кулішенко, Смолинський, Марчак (Куденко); Ілай, Рач, Варга II (Каршай); Захар, Домбоцький, Гюз (Каршай, Брави), Чижович (Каршай), Чайка. Резервові: Варга І, Гарасим і Варварюк.

Перед недільними змаганнями у Филаделфії торонтська „Україна" розіграла в суботу, дня 28 березня ц. р. у Ню Йорку змагання із командою „Гакоаг" і виграла їх у відношенні 5:7 (1:4) у свою користь. Ворота для „України", у складі якої виступали два напасники „Тризуба" з Филаделфії, здобули: Чайка (3), Чижович (2), Силик (карного) і С. Робертсон.

ТОРНАДО В ТЕКСАСІ Й ОКОЛИЦІ

Стейтами Тексас й Оклагома пройшов довгою понад стомилевою смугою важкий буревій (торнадо), який знищив десятки місцевостей і спричинив смерть 6 осіб і поранення 67 осіб. На фото: зруйноване до тла село Вон у Тексасі.

Представник Індії називає китайське оскарження образою прем'єра Неру

Ню Делгі, Індія. — В індійському парляменті промовляла пані Лакшмі Менон, яка є заступником міністра закордонних справ, і заявила, що друге оскарження Індії в тому, що вона допомагала повстанцям в Тибеті, є образою індійського прем'єра Неру, який є одночасно і міністром закордонних справ. Недавно Неру заперечив був це індійське обвинувачення, і тепер рішуче повторення цього оскарження представником пейпінського уряду є висловом сумніву щодо „гідности і чесноти" індійського прем'єра. В цій справі відбулися дуже бурхливі дебати, під час яких урядові члени парляменту словами „ганьба" переривали промови комуністів, які оборонили китайський комуністичний уряд. Представник соціялістичної партії Ахарія Кріпахані закинув зраду комуністам і сказав, що якби так китайські комуністи напали на Індію, то індійські комуністи помагали б ворогам Індії, яку китайські комуністи називають „гніздом інтриг". Коли комуністи протестували проти цієї заяви, урядова більшість не дозволила їм промовляти. Пані Менон заявила, що це є нечуваною річчю, щоб чужа амбасада оскаржувала уряд тієї країни, в якій вона працює. В імені уряду пані Менон заявила, що в Індії не може відбуватись ворожа пропаганда проти жадної країни, а тим більше „проти такої приязної держави, як Китай".

Спаак заявляє, що Захід не сміє віддати Берліну

Вашингтон. — Генеральний секретар Північно-Атлантійського Порозуміння Поль Анрі Спаак заявив, що західні союзники „не сміють відмовитися від 2,000,000 людей в західньому Берліні". Спаак відповідав на запити журналістів під час пресової конференції напередодні засідання Ради міністрів НАТО з великою щирістю. „Немає найменшого сумніву, — казав він, — що справа Берлінської кризи буде головним пунктом нарад". На запит про загрозу совєтської агресії в Західній Европі, він відповів, що СССР хоче поширити своє панування всюди, де тільки може, але це він хотів би зробити без війни. „Я не вірю, щоб ми мали війну, але ми не сміємо допустити до дипломатичної поразки в справі Берліну". Західні держави мусять бути тверді і рішучі, але не сміють поводитися провокативно. НАТО відзначає 10-річчя свого існування. В рямках цього святкування має промовляти президент Айзенгавер.

Південно-східній азійський бльок радитиме над комуно-китайською небезпекою

Веллінгтон, Нова Зеляндія. — Генеральний секретар Південно - Східнього Азійського Оборонного Пакту (СЕАТО), колишній сіямський міністер Поте Сарасін, заявив, що комуністичний Китай є надалі такою самою загрозою для всього півдня Азії та всього Далекого Сходу, як був раніше, а може навіть ще більшою з уваги на щораз більшу його військову силу та збільшування військово - господарський потенціял. Тому Поте Сарасін висловився в своєму річному звідомленні про СЕАТО за те, щоб всі приналежні до того бльоку держави збільшували свої збройні сили, які повинні складатись з рухомих, знаменито вишколених з'єднань. Річний звіт виготовлено на найближчу конференцію держав СЕАТО, що відбудеться від 8 до 10 квітня в Новій Зеляндії. Членами СЕАТО є ЗДА, Англія, Франція, Австралія, Нова Зеляндія, Пакістан, Філіппіни і Сіям. На жаль, асистент деревового секретаря для далеко - східніх справ, Волтер С. Робертсон, не взялі візити туди з уваги на поганий стан здоров'я. З цієї причини він зрікається свого становища 1 липня ц. р. За його наступника вважають його теперішнього заступника, Ґрагама Персонса.

Еспанія святкує 20-річчя режиму Франка

Мадрид. — 1 квітня ц. р. сповнилось рівно 20 років, як закінчилась громадянська війна в Еспанії, що тривала від 18 липня 1936 до 1 квітня 1939. Для відзначення цих роковин фактичний диктатор тієї країни за останніх 20 років, ген. Франсіско Франко, з великою парадою відкрив збудований протягом 20 років воєнний мавзолей на т. зв. Горбі Полеглих за 30 миль від Мадриду. До цієї збірної могили перевозять всіх полеглих борців з громадянської війни, між ними, як першого, похоронено там основника Фалянги, сина колишнього прем'єра Прімо де Рівери, що його в 1936 році розстріляли комуністи. З нагоди теперішніх роковин ген. Франко закликав до внутрішнього замирення між колишніми ворогами з громадянської війни. За закордонною пресою — в еспанських в'язницях є кругло 18,000 в'язнів, з них коло 5,000 політичних противників режиму.

Японія не змінить своєї політики союзу з ЗДА

Токіо. — Японський уряд Нобосуке Кіші запевнив ЗДА, що Японія не має заміру змінити своєї дотеперішньої закордонної політики, опертої на союз з ЗДА. Сумніви виринули у зв'язку з рішенням повітового суду в Токіо, що американський уряд ствердив, що ця постанова суду не матиме ґлявну на становище уряду, тим паче, що уряд переконаний, що Найвищий Суд в Японії опрокине присуд повітового судді рикансьскі військові бази г Японії є суперечні з японською конституцією.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Наукову Конференцію для вшанування 250-річчя з дня смерти Гетьмана Івана Мазепи** влаштовує Наукове Т-во ім. Шевченка у ЗДА в неділю, дня 5-го квітня ц. р., о год. 4-ій по пол. у Філософічній Залі Колумбійського Університету в Ню Йорку. У програмі конференції, що її відкриє голова НТШ, проф. д-р Роман Смаль-Стоцький, доповіді проф. д-ра О. Галецького на тему: „Польща, Швеція і Україна"; проф. д-ра Т. Мацькова п. н. „І. Мазепа в світлі тогочасних німецьких джерел" й адв. Романа Олесницького п. н. „Правні, цивільні та карні приписи в часах Ів. Мазепи".

● **Справа заснування першої українознавчої катедри в одному з американських університетів** буде темою нарад загальних зборів представників українських установ й організацій у Ню Йорку, і зацікавлених громадян що їх скликує Управа Української Студентської Громади на п'ятницю, дня 3 квітня ц. р. Відбудуться ці збори о год. 8-ій вечора в кімнаті ч. 21 УНДому в Ню Йорку. На зборах має бути вибраний теж підготовний комітет для створення в Ню Йорку Відділу Фонду Катедри Українознавства.

СОВЄТИ ЗАБОРОНИЛИ ЧУЖИМ ДИПЛОМАТАМ ВИЇЗДИТИ З МОСКВИ

ЗАБОРОНА ПОДОРОЖЕЙ ПО СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ ПОДИКТОВАНА МІЛІТАРНИМИ ОГЛЯДАМИ. — ВІЙСЬКОВИМИ МАНЕВРАМИ І ЦИВІЛЬНИМИ ПРОТИЛЕТУНСЬКИМИ ВПРАВАМИ. — ВОДНОЧАС ІЗ ЦИМ СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ ПОПЕРЕДИВ ЗДА, ЩО ЛЕТИ АМЕРИКАНСЬКИХ ЛІТАКІВ ДО БЕРЛІНУ НА ВИСОТІ ПОНАД 10,000 СТІП МОЖУТЬ ПРИЗВЕСТИ ДО... ЗУДАРІВ ІЗ СОВЄТСЬКИМИ ЛІТАКАМИ

Вашингтон. — Совєтський уряд припинив тимчасово усі виїзди чужоземних дипломатів поза Москву за виїмком до Ленінграду. У відповідь на це обмеження свободи руху західних, в тому теж й американських дипломатів, американський уряд заборонив совєтським дипломатам усі виїзди з Вашингтону, за виїмком до Ню Йорку. Представник державного департаменту Линколн Вайт заявив у зв'язку з цим, що ця заборона буде скасована, як тільки Москва відкличе встановлені нею обмеження для дипломатів. Повної свободи подорожей по Совєтському Союзі досі не було, бо майже третина совєтської території була замкнена офіційно для американських й інших західніх дипломатів. Тому теж американський уряд встановив такі ж самі відплатні обмеження для совєтських дипломатів у ЗДА, замикаючи перед ними яку третину американської території. В офіційних колах переконані, що головною причиною совєтської заборони для західніх дипломатів відбувати поїздки по Совєтському Союзі є великі маневри, що їх під сучасну пору відбувають совєтські збройні сили і правдоподібно теж і загальні цивільні протилетунські вправи, що їх метою є підготова цивільного населення для оборони перед евентуальними летунськими нападами. Ніякого формального попередження про заборону виїзду з Москви американська амбасада в Москві не одержала, совєтський уряд почав тільки без подання причин відкидати всі зголошення американських дипломатів і газетних кореспондентів на виїзд з Москви, що їх треба подавати на 48 годин наперед. Державний департамент сповістив, що відплатна заборона поїздок для совєтських дипломатів у ЗДА не стосується покищо туристів, які прибули в рямках програми „культурної виміни" між ЗДА і СССР. Водночас із цим повідомлюють з Бонну в Німеччині, що совєтська амбасада в Східньому Берліні сповістила американське командування в Німеччині, що всі американські транспортові літаки у своїх перелетах до Берліну і назад мусять відбувати свої лети нижче 10,000 стіп, бо летючи на висоті понад 10,000 вони можуть зударитися із совєтськими літаками, що відбувають свої маневри понад західнім повітряним коридором до Берліну. ЗДА, як теж Велика Британія обстоюють погляд, що договір четвірох держав у справі Берліну не передбачає ніякого обмеження висоти летів для західніх літаків. Відповідь на цю нову безпідставну совєтську вимогу ЗДА передадуть Совєтам ще цього тижня.

З Польщі пишуть про мобілізацію

Ню Йорк. — Редакція часопису „Лемківські Вісті" одержала від одного із своїх читачів листа, надісланого однією українською родиною з Лемківщини, в якому пишуть цілком відкрито про те, що в Польщі під сучасну пору відбувається мобілізація людей до армії і що там що-раз голосніше говорять про третю світову війну. „Дорога сестро — пише автор листа — за лист Тобі щиро дякую, бомся довідав, що та ще хвалити Бога жиєш. Я по другій війні все хорую та хорую. Нема ні життя, ні смерти, а ще до того розваляє мі ся халупа. Но не досить того, що є згризота дома, тоще до того всі бесідують о третій войні, і вже є мобілізація до войска. Мають брати хлопців до 50 років старих. Мій син при войску не був, а карту (мобілізаційну) дістав так, як всі, аби на час ставится до війска. Сумуєме всі і Бог знає, що то буде".

Закінчилась польська репатріяційна акція з Совєтського Союзу

Варшава. — З кінцем березня ц. р. закінчилась польська репатріяційна акція з Совєтського Союзу, яка була наслідком польсько-совєтського договору з 18 листопада 1956 року та насправді тісно в'яжеться з останньою світовою війною і персональною трагедією мільйонів її жертв. Першу частину польських громадян, що опинились на совєтській території, становили втікачі перед наступом німців з заходу. По тім прийшла совєтська окупація і перехід до СССР українсько - білоруських земель за Ялтинським договором. Врешті третю категорію становили сотні тисяч поляків, що їх большевики заарештували й вивезли з Польщі, як ворожий їм елемент. За зглаженою репатріяційною акцією вернулось до Польщі кругло 250,000 осіб. Між ними було й 14,000 жидів, які сподівалися виемігрувати до Палестини, але здебільша не дістали дозволу на виїзд внаслідок натиску збоку арабських держав на Москву. Репатріянтів з СССР поселено здебільша на так званих віднесканих землях на заході Польщі, де вони мають дуже важке життя.

В АМЕРИЦІ

● **Нюйоркський рабін Семюел Сілвер** заявив на зборах Американсько - Гебрейської Конґреґації, що треба „дати доброго ляпса" усім тим членам стейтової леґіслятури, які прийняли законопроєкт, що дозволяє „з поміркованістю стосувати фізичне покарання неслухняних школярів". Цей проєкт, — сказав рабін, — „противиться модерній педагогіці і не може бути засобом для виховування молоді".

● **53-річний президент** Стюбенвільського каледжу о. Деніел В. Іґен згинув під час пожежі, яка виникла в його спальні. Командант поліції гадає, що о. Іґен заснув, курячи, а потім, коли спалахнула пожежа, зомлів і задушився димом. Каледж є власністю оо. Францісканів.

● **Американці викурили в минулому році 436,3 більйона цигарок** — рекордову суму, яка, коли розділити її між усіма мешканцями ЗДА у віці понад 15 років, дає на кожну особу по 185 пачок, або по 3,700 цигарок. Населення ЗДА викурює щораз більше цигарок, хоч лікарі ствердили, що куріння шкідливе для легенів і серця.

● **У цирку в Ню Джерзі,** в Палісейдс Парку, згинув на удар серця слон, спричинивши циркові шкоди на 50,000 дол. Цей слон важив три тонни і був витренуваний в їзді на т. зв. водяних лижвах („вотер скі").

● **Управа залізничої лінії Лонґ Айленду** повідомляє, що на стації Джамейка, Лонґ Айленд, Н. Й., пасажири можуть, на випадок дощу, безплатно випозичати парасолі. Ці парасолі належать до предметів залишених у вагонах розсіяними особами.

● **У Сан Франціско** невідома особа вкрала мішок з отруйною гадюкою, т. зв. королівською коброю 12 стіп завдовжки. Власник цієї гадюки перестерігає через пресу злодія, що одної краплини її отрути вистачає, щоб убити слона.

У СВІТІ

● **Злодії в Лондоні** вкрали футра і самоцвіти в дружини колишнього прем'єра Винстона Черчилла на суму 10,000 фунтів ($28,000). Вони використали нагоду, коли Винстон Черчилл був на Рівєрі, пані Черчилл виїхала до свояків, а четверо служби сиділи за спільною великодньою вечерею. З речей самого Черчилла злодії забрали тільки пуделко — цигар.

● **На австралійській базі** в Антарктиці вибухла пожежа, в якій згинули плоди багатомісячних досліджень південного підбігунового обширу, проведені австралійськими моряками й ученими. У пожежі згоріли, зокрема, записки великої вартости та цінне приладдя.

● **У Празі,** як подають віденські газети, засуджено п'ять осіб, між ними три жінки, на різні реченці в'язничної кари за участь у спіритистичних сеансах.

● **До Льозанни, в Женеві,** перевезено літаком хвору дружину монакійського князя Рейніє, славетну красуню Ґрейс Келлі. З Филаделфії прилетіли до Льозанни її батьки і видатний американський хірург д-р Джеймс Леман. Княжна хвора на апендицит, але часописи натякають на можливість поважнішої операції.

● **У Парижі** відзначатимуть цього року 70-річчя вежі Айфеля. Її збудували в 1890 році, як головну атракцію Міжнародної виставки. Хоч в міжчасі побудовано багато хмародерів, вежа Айфеля, що має 984 стопи висоти, все ще є п'ятою найвищою будівлею світу. За минулих 70 років відвідало її 35 мільйонів осіб.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник Ukrainian daily

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МАРИВО КОНФЕРЕНЦІЇ „НА ВЕРШИНАХ"

Ідея нової конференції голів урядів товчеться від місяців при всіляких нагодах. Властиво, вже кругло два роки, як тільки уляглось дещо обурення Заходу з приводу масакри, що її вчинили большевики на Мадярщині, Совєти настоюють на такій конференції. Від самого початку було ясно, що вона потрібна Совєтам для їхньої пропаганди: щоб заманіфестувати перед власними громадянами та азійсько-африканськими народами, що голови західніх урядів, між ними й Президент З'єдинених Держав, „співіснують" з ними, бо засідають за одним столом, обмінюються куртуазійними фразами і всміхнені спільно фотографуються. Від самого початку було також усім відомо, що коли б Совєтам дійсно залежало на позитивному розв'язанні міжнародних проблем, коли б вони хотіли дійсного відпруження міжнародної атмосфери, то для цього зовсім не треба з'їзду голів держав: це могли б знаменито поладнати міністри закордонних справ, ба, — це могли б зробити самі Совєти односторонніми актами, що вказували б на зміну їхньої політики. Тому думка про нову конференцію „на вершинах" нікого на Заході не захоплювала, бо всі пам'ятають, які лиха принесли такі конференції в Тегерані, Ялті, Потсдамі і Женеві.

Ситуація значно змінилася у зв'язку з двома моментами: недугою державного секретаря Доллеса, що втішався в міжнародному світі авторитетом фактичного лідера у формулюванні західньої закордонної політики, та наближенням терміну англійських виборів. Цікаво, що в останньому числі „НЙТаймсу" з 1 квітня його кореспондент з Лондону Дрю Мідлтон, як і видавець того щоденника С. Л. Солцберґер, вказують на ролю Англії в адвокатуванні нової конференції „на вершинах", і то у зв'язку з парляментарними виборами. Названий кореспондент приписує англійському прем'єрові прихильність для думки про таке нове „зааранжування" збройних сил в Середній Европі, щоб Совєти перестали боятися несподіваної атаки Західньої Німеччини та її союзників з НАТО. У тій кореспонденції з Лондону читаємо відгук недавньої заяви Мікояна, що — мовляв — нема чого лякатися будь-якої визвольної політики Заходу щодо підсовєтських народів. Мідлтон признає, що англійський уряд обмірковує можливості здобуття від Совєтів згоди на статус для Західнього Берліну — за ціну затвердження Совєтам теперішнього окупаційного стану в Східній Европі! Солцберґер вказує на бажання Мекміллена підвищити себе в очах своїх земляків своєю закордонно-політичною активністю, щоб вліті чи восени цього року розписати нові вибори до англійського парляменту і виграти їх проти небезпечних соціялістичних суперників. У випадку ж вигри соціялістичної Партії праці і приходу на становище міністра (секретаря) закордонних справ Енюрина Бівена — настали б важкі часи, бо Бівен не вірить у совєтську небезпеку, отже не вірить в потребу бльоку НАТО, є прихильником допущення комуністичного Китаю до ОН та прихильником невтралізації Німеччини, — отож поручає речі, що їх командант збройних сил НАТО ген. Норстед назвав цього тижня „абсолютною катастрофою" для вільного світу.

На цьому тлі треба вважати перемогою здорового глузду постанову 4-ох міністрів західніх держав — ЗДА, Англії, Франції і Західньої Німеччини, — які радили минулого вівтірка у Вашинґтоні, щоб не уладжувати конференції „на вершинах" за всяку ціну, а таки узалежнити її від успіху зустрічі міністрів „великої чвірки". Якщо Хрущову обов'язково залежить на тому, щоб фотографуватись з Айзенгавером, де Ґолем (що обіцяв приїхати з прем'єром Франції) і Мекмілленом, то ніщо не стоїть на перешкоді, щоб він видав відповідні доручення Ґромикові — піти назустріч здоровим пропозиціям представників Заходу. Коли ж по суті, поруч із пропаґандивними цілями, ціллю Хрущова є добитися від Заходу затвердження існуючого стану на Сході Европи, затвердження поділу Німеччини та послаблення оборонної сили Заходу, то він однаково не дістане на це згоди від голів західніх урядів, як і від їх міністрів закордонних справ. Америка, Франція й Західня Німеччина воліють мати діло з англійськими консерватистами, які, при всьому своєму опортунізмі супроти Москви, все ж мають здоровіший погляд на Схід Европи, ніж соціялісти. Але останні розмови Мекміллена в Парижі, Бонні і Вашинґтоні доказали, що керівники цих західніх держав не схильні змінювати свою політику під кутом внутрішньо-англійських виборчих настроїв.

Тому добре сталося, що нова конференція „на вершинах" знову опинилась під знаком запиту. Найліпше було б, якби вона взагалі не відбулась. І конференція міністрів закордонних справ з Ґромиком замість Хрущова — також не потрібна, бо вона не всилі принести вільному світові ніякої користи. Не буде ж ніякої користи світові, коли „відпруження" має прийти коштом уярмлених уже народів та оборонних шансів Заходу.

РОКЕФЕЛЛЕР НА ШЛЯХУ ДО БІЛОГО ДОМУ

Стейтова леґіслятура Ню Йорку о 4-ій годині ранку 26-го березня закінчила свою цьогорічну сесію, і її члени зійдуться на наради до Олбані аж в січні 1960-го року. Губернатор Нелсон Рокефеллер, який на 50-му році життя почав свою працю на важливому громадському пості, заявив, що він вдоволений із роботи стейтового законодатного тіла, яке ухвалило 1,197 законопроєктів із запропонованих 8,215. Губернатор подякував републіканській більшості в леґіслятурі, що „мала відвагу" голосувати за такі непопулярні проєкти, як збільшення податків на 272 мільйони долярів, хоч демократи підкреслювали, що виборці пригадають це в листопаді 1960 року, коли вибиратимуть президента ЗДА.

Як тільки Нелсон Рокефеллер почав був вести виборчу агітацію за свій вибір на губернатора Ню Йорку, негайно залунали голоси, що цей молодий, енергійний політик прямує до Вашинґтону, а Олбані має бути тільки довшим або коротшим постоєм на його шляху до столиці. І хоч Рокефеллер часто заявляв на запити про його дальші пляни, що він, покищо, думає тільки про те ,щоб бути добрим губернатором і упорядкувати фінанси свого стейту, заборгованість якого зросла до рекордової висоти, політики обох партій дивилися і дивляться на нового нюйоркського губернатора, як на людину, що при першій же нагоді пробуватиме перенестися з губернаторського палацу в Олбані до Білого Дому у Вашинґтоні.

Найважливіша частина першого року урядування Рокефеллера вже ,минула, і ми можемо подивитися, чи дотеперішня праця зблизила його до тієї цілі, яку йому приписують в політичних і журналістичних колах, і якої він сам публічно не відрікається заявляючи, що мусить думати в першу чергу про виконування обов'язків губернатора.

Один журналіст запитав Рокефеллера, яким способом думає він направити шкоду для своєї популярности, яку сам спричинив, добившися в леґіслятурі збільшення стейтових податків. Рокефеллер відповів:

„Щиро кажучи, я не вірю в те, що виборці цього стейту вибирають губернаторів чи законодавців на основі їх популярности, я переконаний, що вони вибирають їх на те, щоб для них працювали".

Інший журналіст поінформував його про те, що в Каліфорнії зорганізувався комітет для вибору Ракефеллера на президента. На це губернатор сказав, що він „високо оцінює таку похвальну думку про себе", але це не „може мати жадного впливу на те, що я маю зробити в Олбані".

Після того, як більшістю 570,000 голосів Рокефеллер був вибраний на губернатора, він заявив, що мусить насамперед оздоровити стейтові фінанси. Щоб це зробити, він запроєктував зреформувати податкову систему, підвищити з 3-ох до 5-ох центів податок від пачки цигарок, а з 4-ох до 6-ох центів податок від ґаллона газоліни. І зажадав бюджету у висоті 2,000,577,797 долярів на наступний фінансовий рік. Цей рекордово високий бюджет має бути майже збалансований, і в такому вигляді його прийняла стейтова леґіслятура, хоч сталося це після завзятої боротьби, в якій републіканські члени леґіслятури мало що не здезертували з поля бою. Рокефеллер переміг опір републіканців і цим спробував переконати Вашинґтон і деякі інші стейтові леґіслятури, що в добі рекордового добробуту не можна жити коштом майбутніх поколінь, що не можна ставити прихильність майбутніх виборців вище від добра населення.

Новому губернаторові не вдалося вповні збалянсувати бюджет, хоч для цієї цілі він не завагався зменшити звільнювану від оподаткування суму в особистих прибутках. Дехто в Олбані твердить, що Рокефеллер втратив популярність серед виборців, які тепер не „вибрали б його навіть на гицля", але він здобув собі симпатії і подив в цілій країні, поза своїм стейтом. Журналіст пресового концерну Скріпса-Говарда, Волтер МекДоналд, пише: „Немає найменшого сумніву, що Рокефеллер підвищив свої шанси здобути номінацію републіканців на президентську кандидатуру в 1960 році".

Журналісти звертають увагу на те, що, подібно як тепер Рокефеллер, діяв 38 років тому Ф. Д. Рузвелт, який був тоді демократичним губернатором Ню Йорку і в 1932 році став президентом ЗДА. Теперішній нюйоркський губернатор не наслідує свого безпосереднього попередника Гаррімана, який зараз же після закінчення праці стейтової леґіслятури виїздив відпочивати на Флориду, залишаючи впорядкування всіх законопроєктів, призначених до підпису або відкинених, своїм співробітникам. Рокефеллер відпочиватиме аж тоді, коли впорядкує всі 985 законопроєктів, що їх розглянула леґіслятура.

Губернатор стурбований тим, що йому не вдалося знайти виходу з того стану невдоволення, який постав у місті Ню Йорку проти Олбані. Посадник Ню Йорку Роберт Вагнер заявив, що републіканська більшість у столиці стейту з партійного становища трактує місто Ню Йорк і по-мачушиному вирішила пропозиції міста, які мали поліпшити його фінанси.

Рокефеллер вірить, що йому вдасться розв'язати і цю проблему засобами, „в яких повинно бути якнайменше політики".

У політичних колах вважають, що Рокефеллер в першій сесії стейтової леґіслятури зробив рішучий і немалий крок на шляху до Вашинґтону. Про нього говорить вже як про кандидата на президента голова Републіканського Крайового Комітету Мід Алкорн і ставить його поруч віце-президента Ніксона.

СИПЛЮТЬ...

Сиплють біле борошно
Хмари-снігові,
Як про тебе хороше
В заметіль цю мріять!..

Світла, неполохана,
В серці пісня квітне,
Тільки ж ти — непрохана,
І далека, й рідна!

...Снігом запорошена,
Підійди — зігрію...
Як про тебе хороше
В заметіль цю мріять!

ВОЛОД. ПІДПАЛИЙ

ФРАНЦУЗЬКА СТАВКА НА НІМЕЧЧИНУ

Париж. — Перша пресова конференція де Ґоля, як президента республіки, відбилася широкою луною по всьому світі. Всі сподівалися заяв у внутрішніх справах, зокрема в справі Альжиру, але голова держави обмежився тільки зовнішньою політикою, точніше сказавши — питанням Берліну.

Найбільше вдоволення викликав виступ де Ґоля в Америці, де в ньому знайшли потвердження повної підтримки ЗДА в конфлікті за Берлін, миролюбне наставлення до Німеччини та її кордонів і злагіднення становища щодо підпорядкування військової фльоти Франції союзному командуванню.

Зовсім інше враження викликав виступ де Ґоля в Німеччині. Берперечно, Німеччина дуже вдоволена, що устами свого голови Франція заявила, що вона ніколи не визнає Східньої Німеччини як самостійної держави, що ніколи не зречеться своїх прав на доступ до Берліну для збереження свободи двох мільйонів німців.

Не менше враження в Німеччині зробила заява де Ґоля, що Франція перестала бачити в сучасній Німеччині будь-яку небезпеку, що вона стоїть за якнайтіснішу співпрацю з німцями для побудови сильної Европи, в якій — цього де Ґоль не сказав, але це кожному ясно — Франція Німеччина будуть лідерами великого союзу европейських держав.

Але прикре враження зробило те місце заяви, в якому де Ґоль говорить про непорушність сучасних кордонів Німеччини на сході й на заході. Щодо заходу, то німці не мріють про ніякі зміни, зокрема від часу, коли дістали Зарщину мирним способом. Але щодо східніх своїх кордонів, то німцям ніяк не хочеться їх признавати за остаточні. Тим часом де Ґоль у своєму виступі хотів показати, що його ніяка „східня політика" не цікавить, і він взагалі не хоче над цим сушити собі голову.

Ця точка цікавить і нас. Це дуже добре, що Франція нарешті перестає розглядати Москву як одиноку опору в обличчі німецької загрози. Але при різних нагодах де Ґоль висловлював свої запевнення в приязні до... СССР-„Росії", яку він розглядає як цілість і якій готовий признати всі „оправдані амбіції", начебто не бажаючи бачити, що ці „амбіції" сягають дуже далеко, аж до панування над усім світом.

Де Ґоль у своїй заяві підкреслює, що бачить небезпеку збоку Москви і тому стоїть за співпрацю з Німеччиною, отже, проти невтралізації її, проти відтягнення американських дивізій з Европи. Але ні в цій заяві, ні в жадній іншій не ставить він питання про московську небезпеку для всього вільного світу. Він наче не хоче бачити цієї загрози, наче не бачить, що Москва не лише має амбіції оволодіти світом, але й невпинно ці амбіції здійснює. Чи цього він не бачить тому, що не хоче бачити, чи просто тому, що надто вірить у перевагу Заходу. В кожному разі таке його незацікавлення проблемами Сходу відповідає традиційному наставленню Франції. І тут постає небезпека, що Франція й далі не матиме виразної протимосковської політики.

А як забезпечити Европу, не маючи концепції розвалу московської імперії? Цим питанням ніхто у Франції серйозно не цікавиться.

Злагіднив де Ґоль своє становище щодо Північно-Атлантійського пакту. Він заявив, що не має ніякого наміру відтягати Франції від цього пакту, бо вважає його за одиноку ґарантію оборони. Але він стоїть за те, щоб виключити із зобов'язань союзників автоматично ставити всі свої збройні сили під спільне командування, бо Франція має зобов'язання у відношенні до територій, що не покриваються Північно-Атлантійським пактом, і тих територій вона не може залишати напризволяще. Тому Франція готова якнайтісніше й якнайльояльніше співпрацювати в НАТО, але не може віддати своєї фльоти під союзне командування., бо що тоді буде з обороною, наприклад, Мадаґаскару?

В такій поставі справа виглядає зовсім інакше, і напевно Рада НАТО знайде розв'язку її.

Нічого не говорив де Ґоль про Альжир у своїй заяві, але мусів порушити цю проблему, відповідаючи на поставлені йому журналістами запити. Де Ґоль повторив при цьому свої попередні заяви, що він наставлений на перебудову всього життя в Альжирі, на забезпечення окремішности „альжирського обличчя" — і більше нічого. Підкреслив, що вся ця перебудова мусить відбутися в союзі з Францією.

Для повстанців це знову означає капітуляцію, чим вони не можуть бути вдоволені, а для крайніх кол це означає, що треба поступатись своїми становищами в Альжирі, бо голова держави не хоче говорити про т. зв. інтеґрацію, в поняття якої кожен вкладає те, що йому подобається.

Один з альжирських депутатів — Ляґайяр — гостро виступив проти заяви де Ґоля, добачаючи в ній майже капітуляцію, а в кожному разі повне розчарування для тих, „завдяки яким ген. де Ґоль став при владі"... Ляґайяр вважає, що вислід минулорічного плебісциту потверджував наставлення „всіх" на інтеґрацію, а не на „сліпий послух де Ґолеві".

Подібних заяв ще досі не було, бодай з уст парляментарних послів. Але таких погроз де Ґоль не боїться, це — дитячі забавки: у Франції ніхто не наставлений на бунт проти нього. Якщо є якась небезпека, то хіба небезпека лівих виступів. Права авантура могла б початися тільки в обличчі комуністичного перевороту. А на це ще ніяк не заноситься.

Де Ґоль підкреслив, що важкі обмеження, введені його урядом, дають свої наслідки — господарська й фінансова ситуація Франції виразно кращає. Кожен мусить понести втрати, щоб усі разом виграли. Покищо це потверджується поважними впливами девіз і зміцненням позиції франка. А це збільшує певність, що ніякого натиску зліва не буде, не зважаючи на втрату голосів урядової партії в останніх муніципальних виборах.

О. Д-вич

Б. Кравців

ВІД ВІДЛИГИ ДО ЗАМОРОЗКУ

I

Майже трирічний період деякої відлиги в підсовєтському літературному житті, що настала була внаслідок ліберальніших настроїв, викликаних процесом „розвінчання Сталіна" в 1956 році, минає, а то й, можна сказати, належить уже до минулого. Деяку свободу, чи радше полегшення тиску у вимогах партії до письменників плекати „комуно-будівничу" тематику і придержуватися суворо методи соцреалізму в мистецькій творчості — пришрубовано знову. Відхід від декляративних тем і поворот до інтимного в поезії припинений, і сьогодні підсовєтські журнали й газети залиті знову повінню тенденційно-декляративного віршоробства за змістом і „частушківщини" за формою.

Цього нового пришрубування комуністичний режим добився хоч може й не з допомогою фізичного терору, як це бувало в 30-ті роки, але випробуваними вже достатньо і багато разів засобами морального „тероризму" — засуджування і залякування сміливіших одиниць з-поміж письменницької братії. Щоб відстрашити загал літераторів і знищити в них навіть бажання братися за якусь нову тему, шукати нових способів та форм вислову і виявляти, чим справді живе людина, партійні комісари і специ від справ літератури повели гостру атаку проти кільканадцятьох козлів відпущення, обраних з-поміж літераторів різного стажу і віку. Не ощаджено навіть таких ювілятів, як, наприклад, Леонід Первомайський, не ощаджено й поетів, вельми заслужених у прославлюванні партії й режиму і в боротьбі з українським „буржуазним націоналізмом". І ще цікаво, що атаку проти цих козлів відпущення партія доручила повести таки самим колеґам засуджуваних і таврованих літераторів, що деякі з них були восени 1956 року так само тавровані за погляди, „несумісні з партійною лінією".

Почалося прикручування ідлиги головною справою Пастернака, факт засудження якого Спілкою Письменників СССР, його виключення з членів тієї спілки та примушення його відмовитися від нагороди Нобеля треба трактувати передусім як показову лекцію і пересторогу для письменників всього СССР.

В Українській ССР наступ на „ухильників" від партійної лінії і соцреалізму започаткував Андрій Малишко, сам ще недавно (восени 1956) прикликуваний „до порядку" за свої ліберальні погляди на справи літератури. Першими жертвами атаки Малишко обрав Леоніда Первомайського, поета старшої ґенерації, що його 50-річчя відзначувано досить широко з початком 1958 року, за поему „Казка", надруковану в київській „Вітчизні" (5-та книжка за травень 1958), за ним теж уже старшого поета вельми витриманого в комуністичній лінії і вельми заслуженого для режиму Саву Голованівського за вірш „Операція", виданий у збірнику „День Поезії" (Київ, 1958), видатного підсовєтського поета старшої ґенерації Тереня Масенка і поета вже молодшої генерації (галичанина з Покуття) Дмитра Павличка, запеклого ненависника і поборника українського націоналізму.

Закиди висловлені супроти цих поетів були потім повторені ще деякими критиками в їхніх виступах чи рецензіях. Але з головною гарматою проти „відлиговців" виїхав партійний експерт від літератури П. Іванов у статті „За високе громадське звучання" („Нотатки про ліричну поезію"), надрукованій в органі ЦК Комуністичної Партії України „Комуніст України" (книжка 12-та за грудень 1958). У цій статті Іванов не тільки піддав ще раз „нищівній критиці" засуджених уже Малишком Первомайського, Голованівського і Павличка, але поставив поруч них ще й Валентину Ткаченко, Івана Хоменка, Ліну Костенко і навіть Любомира Дмитерка.

„Добив" Первомайського, Голованівського і Павличка, зарахувавши до літературних „ухильників" ще й вельми заслужену для компартії і режиму поетку Любов Забашту і молодого поета-комсомольця Василя Швеця, сам голова Спілки письменників України Микола Бажан на такому офіційному форумі, як 3-ій З'їзд письменників України, що відбувся в днях 10-14 березня в Києві.

Чим заслужили собі такі гострі засуди і атаки згадані вище письменники, або конкретно чим „провинилися" вони проти партійних настанов — про це дає деякі дані перегляд їхніх суворо засуджених творів.

Поема „Казка" Первомайського — це лірична розповідь — з приводу власного 50-річчя! — про те, що поет усе своє життя шукав казки і досі не може її знайти:

Стежка стелеться бита
Поміж трав, серед жита.
Вже за казкою тою
Обходив я півсвіта.
Вже зблукав я піввіку
Путь-дорогу велику,
Надивився й наслухавсь
Тих казок я без ліку.
Сам казки я складаю,
Сам над ними ридаю,
І лише однієї
Не знайду, не згадаю.

Критики Малишко й Іванов, а за ними й ціла тічня казенних підголосків зрозуміли цю й інші строфи „Казки", як заперечення совєтської „прекрасної дійсности" і почали дошукуватися в ній ...політично невірної ідейної концепції, ідейно-фальшивих тенденцій, перекручення правди і т. ін. „Наша дійсність, що оточує „казку", — гримів Малишко на нараді поетів України, що відбувалася 31 жовтня і 1 листопада 1958 р. — схожа Первомайському на темну ніч, де живуть „мокрі віти-гадюки", де хліб-камінь подають в руки замість правди..."

Сава Голованівський за свій вірш „Операція", і за його висновок „терпи, відболить і це" діждався від Малишка не тільки закиду, що він свої „дрібненькі, а то й несумісні з громадським звучанням думки, хоче завуалювати в образі, езопівською мовою протягує те, з чим погодитися важко", але і брутальної пригадки-погрози такого наклепницького змісту: „Товаришу авторе, езопівщина тут не допоможе: вам неодноразово вказувалося на ідеологічні помилки, але ви очевидно не хочете цього визнати, і коли вам роблять операції шкідливих ідеологічних пухлин і наростів, то за це дякувати треба, щоб не розрослися метастази, і не дослухатися до підземного нашіптування невідомого „хтось", який радить терпіти там, де треба переглянути свої погляди". Крапку над „і" з закидах Голованівському поставив П. Іванов у цитованій статті в „Комуністі України", стверджуючи, що „ідейна ущербність вірша „Операція", його антигромадське звучання полягає в тому, що вся його система образів і емоціональна насназкеність дають зображення нашої дійсности в кривому дзеркалі".

Микола Приходько, Торонто

КАПЕЛЯ БАНДУРИСТІВ НА ЕКРАНІ

(2)

У Києві представник німецького генерал-комісаріяту чемно подякував Капелі за великий успіх на Волині і запросив її на почесне концертове турне по Німеччині.

Замість концертових заль Капеля опинилася в концентраційному таборі в Гамбурґу. Звідти Капелю вдалося вирятувати спільними українськими зусиллями аж тоді, коли німецький фронт почав тріщати не тільки з-зовні, а й у запіллі — на бойових лініях Української Повстанської Армії.

На світ Божий бандуристи вийшли з попухлими від голоду ногами й без голосу. Просто чудом збереглися сконфісковані перед арештом бандури.

Капелі вдалося прорватися з Німеччини до Рівного, але до Києва було вже запізно: вже гриміли московські гармати на полтавських шляхах.

З допомогою Українського Центрального Комітету й наших людей, що працювали тоді у Райхскомісаріяті в Рівному, Капелю вдалося перетранспортувати до Львова.

Восьмимісячне турне по Західній Україні почалося зі Львова, з вулиці Ілової. Пізніше, коли фронт зближався до Львова, Капеля перенеслася до Турки. Її виступи по містах і селах національно-свідомої Галичини, що клекотіла бойовою активністю героїчних вояків УПА, були щоденним тріюмфом. І не раз по концертах у наелектризованих авдиторіях бандуристів вітала при виході почесна варта з автоматами під полами плащів.

Один з останніх концертів — у штабі Української Дивізії у Вороблику. Звідти Капеля виїхала не тільки з успіхом, а й з документом, у якому, з великим риском для його авторів, було написано, що Капеля є інтеґральною частиною Української Дивізії.

Цей документ, серед незабутньої, оповитої тривогою темної півночі, відкрив нам переїзд на мадярському кордоні, де майже всіх інших утікачів забирали за колючі дроти. Попав за ті дроти і наш славний Нестор Городовенко зі своїм хором, але українська пісня врятувала його і хор від перспективи опинитися в таборі невільничої праці.

За допомогою того ж таки документу та деякої спритности Капеля здобуває дозвіл концертувати в робітничих таборах українців і часом на відкритих сценах Австрії й Німеччини.

В історії Капелі відкривається нова сторінка.

Майже під щоденним бомбардуванням, напівголодні чи й зовсім голодні, бандуристи протягом шістьох місяців співають нашим, змученим непосильною працею, братам і сестрам, опломінюючи їх стужілі за рідним серця мелодіями рідних степів. Незабутні духотворчі концерти! „Ой полети, галко, де мій рідний батько..." — лунає зі сцени, а у відповідь тій пісні невтишиме ридання в залі... „Засвистали козаченьки в похід з полуночі..." — і радісні усмішки крізь сльози.

Сотні тисяч наших юнаків і юначок, що знали в Німеччині лише невільничу працю, відмовилися повертатися на „родіну", ховаючися по всіх щілинах від московських людоловів у 1945 році. Я, що був свідком сили впливу наших бандуристів у робітничих таборах Німеччини, не маю найменшого сумніву, що бандуристи порвали чимало ниток у павутинні тих людоловів.

„Гохшпіц ін Центрум", — по діяґоналі перебитий бомбою готель над берегом Шпрее, власник якого, старий переляканий німець, навчився вітати бандуристів словами „Слава Україні", — був передостаннім штабом Капелі в Німеччині воєнного періоду. Звідти бандуристи часто вирушали на полювання за „бичками"-недокурками по стаціях підземки, за „штамґеріхтом" з брюкви, що його часом можна було дістати в якійсь їдальні без картки, а вечорами виїжджали на околиці Берліну концертувати в таборах. Дуже часто ті концерти мали позаплянову перерву в ровах, що звалися бомбосховищами. Коли бомбардування втихало, концерт продовжувався.

Одного дня в лютому 1945 року над Берліном гуркотіло 2,500 бомбардувальників. Здригалася земля, ґранітні будинки розліталися каскадами уламків. Разом з тими уламками летіли вгору руки, ноги, голови... Величезний будинок Райхсбанку, в бомбосховищах якого поховалася тоді більшість бандуристів, обернувся в кількох місцях на купи палаючих румовищ. З-під них, бічними вузенькими проходами й щілинами, добувалися на затьмарений димом світ Божий наші бандуристи, з нерозлучними бандурами на плечах. Ніхто з них уже не сподівався побачити „Гохшпіц ін Центрум", що якимсь чудом залишився стояти на своєму місці, на протилежному березі Шпрее. Лише кілька нових розколин з'явилося в його бічному мурі.

За кілька днів після цього, з фальшивим документом від Українського Штабу Пропаґанди, капеля потайки виїхала до Мюнхену, рятуючися від смертельно-небезпечного відрядження до Кілю, що перебував у той час під щоденним нищівним бомбардуванням.

Незабутня „посадка": море людських голів на Ангальтер Бангофі і затоплений у цьому морі охоплених панікою людей потяг, на єдиний, відремонтований після вчорашнього бомбардування, колії. Тут уже виручала бандуристів совєтська практика сідання на потяг. Залишаючи в натовпі інші речі, але міцно тримаючись за поворозки бандур, бандуристи „організовано", при активній участі октав, проломлювали людський мур і сідали до вагонів. Уже в останню хвилину ті, що були позаду, вхопилися за поруччя сходів. Бомби по дорозі не влучили, і Капеля, після довгої подорожі, згубила свій слід у неймовірно тихому й спокійному селі недалеко Мюнхену, де дали їй притулок фальшивий берлінський документ і печатка Української Дивізії.

Відрядження Капелі до Кілю було заплянoване директором Европейського Концертового Бюра в Берліні п. Дільфенталем, що виявився совєтським агентом відразу після приходу большевиків до Берліну.

ВИСОКОШКІЛЬНИЙ КУРС УКРАЇНОЗНАВСТВА ЦЕСУС-у

2 — 6 січня ц. р. відбувався в Пуляху, на передмісті Мюнхену, Високошкільний Курс Українознавства. Це вже сьомий з черги курс, зорганізований Центральним Союзом Українського Студентства при співдії Українського Вільного Університету, що перебрав на себе наукове керівництво і поважну частину програми курсів. Таким чином дві українські культурно - виховні організації, що мають спільну традицію і майже спільний шлях розвитку (УВУ і ЦЕСУС засновані 1921 р., місцем їхньої діяльности була до війни Прага, а після війни — Мюнхен), приступили до реалізації шляхетного з національного погляду завдання поширювання українознавчих студій серед нашої молоді, що виховується в чужому оточенні та студіює в численних університетах Західньої Европи. Що більше, ця традиція прийнялася вже в окремих університетських осередках Америки, де в останньому році відбувся ряд студійних конференцій, присвячених питанням новішої історії України (напр. Балтімор, Филаделфія), і є підстави надіятися, що вона знайде пригожий грунт теж серед українського студентства Канади, Південної Америки і Австралії.

Цьогорічний курс ЦЕСУС-у поставив перед собою завдання висвітлити широкий комплекс українсько - російської проблематики і, як такий, мав велике значення в черзі аналогічних імпрез останніх років. Питання наших взаємовідносин із нашим найбільшим історичним сусідом ще досі не є достатньо висвітлене і зустрічається в західньому світі з різними ненауковими тенденціями, що їх зокрема наша молодь не завжди спроможна собі усвідомити. Таким чином курс викликав велике заінтересування зокрема наших студентських громад в Парижі та Лювені, Мюнхені та Гайдельберзі. На ньому були заступлені теж наші студенти із ЗДА і Канад, які студіюють тепер на Мюнхенському університеті. Число учасників курсу вагалося від 25 до 40 осіб, в залежності від того, яке було заінтересовання окремими викладами, що їх виголосили пп. професори Ю. Бойко, д-р Лев Білас, о. А. Дублянський, П. Зайцев, О. Кульчицький, В. Орелецький та О. Юрченко. Участь мюнхенського студентського осередку залишає багато до побажання, і під цим оглядом Управа СУСН-у повинна доложити своїх зусиль, щоб в майбутньому ця чисельно найбільша з-поміж усіх наших студентських громад в Західній Европі включилася в життя й діяльність нашої студентської спільноти.

Як організаційно, так і програмово, курс повністю виконав своє завдання, на протязі короткого часу перетворився в одну студентську родину, яка провела п'ять днів разом із користю для збагачення свойого знання і в дружній атмосфері. Позитивна настава нашого молодого покоління до студій, до пізнання нашого історичного минулого, безповоротно перемогла прояви байдужности у відношенні до заторкненої проблематики. Компетентні чинники ЦЕСУС-у можуть сміло і з почуттям повної сатисфакції приступати до підготови чергового курсу, що буде продовженням цього самого циклу, присвяченого тематиці „Україна та її західні сусіди".

Ще кілька слів про організацію і технічну сторінку курсу. Треба з особливим нагололошенням підкреслити, що майже всі учасники курсу самі оплачували кошти подорожі на курс, і тільки частина була звільнена від коштів побуту до символічного датку. Усеж, недостатня підтримка курсу збоку численних установ, до яких більше, як пів року перед курсом ЦЕСУС звернувся з проханням про фінансову допомогу, не дала можливости прибути на курс кільком десяткам тих молодих одиниць, які не спроможні були з власних засобів фінансувати кошти подорожі, що, напр., із Парижу становили 50. амер. дол. Віримо, що майбутні заходи ЦЕСУС-у принесуть під цим оглядом кращі результати, це тим більше, коли зважити, що увесь курс не перейшов суми 250. амер. дол. і служить прикладом для нашої ощадности. Тим більші зобов'язана Управа ЦЕСУС-у Достойним Жертводавцям, які піддержали цей почин своїм вкладом.

На цьому місці Управа ЦЕСУС-у почувається до обов'язку зложити особливу подяку Сенатові Українського Вільного Університету та Президії Комісії Допомоги Українському Студентству за кожночасну підтримку наших стремлінь, а проф. Ю. Бойкові, науковому керівникові курсу, всім названим прелеґентам, зокрема проф. Д. Чижевському та проф. Е. Ґловінському, що через недугу не могли взяти участи у викладах, наше щире спасибі за вложену в спільне діло працю.

Культ - Світній Референт і Президія ЦЕСУС-у

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Річні Збори 238 Відділу УНС в Бостоні, Масс.

15. лютого відбулися збори ковній залі, зараз по відправі. нашого Відділу в новій цер- Управа думала, що лишиться більше членів на зборах, але це не сталося, бо на збори прийшли ті члени, що почувають себе карними членами Союзової Громади. Не всі ще вписались в чени УНСоюзу та не всі є свідомі того, які консеквенції чекають батька родини, що перше старається про вигоду для себе, видає свій тяжко запрацьований гріш на непотрібні речі, без котрих можна обійтись, а обезпечення відкладає на послідок.

На збори явились старі піонери Відділу, новоприбулі і і кілька з тут народженої молоді. Це є потішаюче, що молодь починає більше інтересуватись нашим Відділом. Збори отворив голова П. Мороз. Він виснив ціль зборів і попросив секретаря Е. Сілінського прочитати звіт із річної праці. Е. Сілінський здав звіт та пояснив, скільки прибуло нових членів до Відділу. Рух членів у Відділі не був такий, як повинен бути, але Православна Громада будувала нову святиню, то члени Відділової Управи, які є в парохіяльнім уряді, мусіли помагати при будові церкви. Та в цьому 65-му ювілейному році Батька Союзу справа приєднання нових членів піде краще.

Фінансовий звіт здав касир — Василь Мигован, який вияснив, скільки Відділ має грошей в банку. Він сказав, що хоч каса не дуже велика, то щедрість Відділу поважна, бо на будову церкви Відділ жертвував більше як $500, і ще кілька сот лишилось на принагідні потреби.

Предсідник Мороз закликав до дискусії над звітами, але члени зрозуміли добре звіт та без дискусії одноголосно прийняли звіти своїх урядників. Після звітів прийшло до вибору нової управи. Забрав слово гол. радний УНСоюзу М. Давискиба та пояснив справу вибору нової Управи, яка повинна обслужити Відділ і Громаду як слід. Він запроєктував, що Управа Відділу повинна остатися та сама, бо вона виявилась якнайкращою у своїй праці. Всі приявні прийняли ту пропозицію і одноголосно перевибрали ту саму управу: гол. — П. Мороз, містоголова — Т. Письменний, касир. — В Мигован, заступник — Д. Бертник, секр. фін. — Е. Сілінський, рек. секр. — Л. Бараник. Гол. рад. М. Давискиба підніс справу 65-літнього Ювілею УНС-у Приявні вирішили, що таке свято повинно відбутись заходом об'єднаних всіх Відділів УНСоюзу міста Бостону десь з початком літа. Припоручено гол. радному УНСоюзу М. Давискибі порозумітись з панною А. Чопик, гол. рад. УНСоюзу і спільно скликати нараду всіх Відділів Бостону і околиць. — Також піднято справу приєднання нових членів, щоб було можна вже на святі проголосити масові вписи нових членів до УНСоюзу. Ця справа відноситься не тільки до Відділу 238 УНСоюзу, але також до Відділів ч. 307—374 в Бостоні, як також Відділів в околицях Бостону. Є багато українців, яким приходять на світ діточки, яких треба зараз заобезпечити в УНСоюзі. Не шукайте жадних бизнесових компаній, бо вони ніяк не можуть заступити рідної нашої установи. Пам'ятайте на нашу стару пригадку, яка каже, що коли свій не заплаче над нашим нещастям, то бодай скривиться. Як більше буде нас в Союзі, тоді УНСоюз більше зможе зробити для нас і для України.

Микола Давискиба

Після карнавалу. Наші деб'ютантки

Традиційні „Вечорниці Червоної Калини", а вслід за цим й інші карнавалові імпрези, вже за нами. Хотілося б на цю тему поміркувати. Пишемо й говоримо про традицію, а в практиці не вповні її придержуємося. Для прикладу: чому б то в наступному році, в карнавалі, усі наші організації й товариства, чи просто „ад гок" покликані комітети не могли б договоритися та, як це пристало на організовану громаду, влаштовувати свої імпрези в порозумінні один з одним? Чи не краще було б наприклад, щоб традиційні „Вечерниці Ч. К." відбувалися в карнавалі одні із перших того рода імпрез, щоб наші молоді, милі деб'ютантки і деб'ютанти (бо чогось за юнаків ми забуваємо), яких з кожним роком буде щораз більше, мали нагоду впродовж карнавалу побувати та потанцювати ще й на інших балях та вечерницях? Скажім так: Вечерниці „Ч. К." розпочинають український карнавал в Ню Йорку. За ними слідують, також вже традиційні Балі Лікарів, Інженерів, Студентів, додаймо ще, а це повинно статися: Валь Преси, Маскарадний Баль, ну й інші карнавалові імпрези добродійних товариств, а матимемо готову програму на цілі м'ясниці. Скаже хтось: Пощо ж нам здалися ці Балі і Вечерниці? Вони потрібні. Серед сірих буднів нашого й без того „запротореного" життя, такі імпрези нам куди більше потрібні, чим, наприклад, різні „суди громадянства". Відомо ж бо, що товариська культура, кому, як кому, але нашим людям та зокрема нашій молоді, таки дуже потрібна. На таких імпрезах, як балі, вечерниці, ми маємо нагоду не лише забути на один вечір за сіру буденщину, але й навчитись дечому доброму, що колись може стократно нам придасться в нашому громадському, політичному, чи товариському житті.

„Вечерниці Червоної Калини" вже за нами. Вони пройшли як і в минулих роках — культурно, весело, а що найважливіше, з поважним моральним вислідом для В-ва „Червона Калина". На них вперше виступали як учасники забави наші молоді, симпатичні деб'ютантки. Презентацію деб'ютанток впроваджено три роки тому на традиційних вечерницях „Червоної Калини". Це була щаслива думка і вона в практиці прийнялась не тільки на щорічних карнавалових імпрезах „Червоної Калини" в Ню Йорку, але й на подібних репрезентаційних балях і в інших містах ЗДА. Перед публікою передефілювало 20 пар нашого цвіту під акомпаніямент стрілецького маршу та грімкі оплески залі. Презентували деб'ютанток п-і Евгенія Гойдиш, інж. Іван Вінтоняк і ред. Лев Лепкий. Двадцять пар становили: Рома Бабюк і О. Тершаковець, Евгенія Венгер і В. Бажанський, Ірина Волошин і Т. Пясецький, Ірина Гутович і Б. Ворох, Марта Книш і Н. Базарко, Христина Конашевич і О. Клецор, Оля Крупська і Я. Лешко, Марта Копач і М. Захарченко, Зоя Лебідь і В. Стефанишин, Віра Лащик — і Ст. Качарай, Ірина Масна і Ю. Ренер, Маґда Остапюк і І. Стефанишин, Орися Петріна і О. Андрієвич, Марта Рудик і Е. Лащик, Зірка Савчинська і Б. Бобинський, Леся Содоль Зілинська і В. Гойдиш, Тамара Скоробагата і М. Копчинський, Зірка Снігурович і А. Шепарович, Звенислава Саляк і О. Коваль та Ліда Хиляк і О. Базарко. **юко.**

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у ЗДА

повідомляє, що в суботу 4-го квітня 1959 року о год. 7-ій вечора відбудеться засідання Книгознавчої Секції УВАН з доповіддю Мирослави Томоруґ: „Українська література в Чехо-Словаччині в рр. 1945 - 1958". Засідання відбудеться в приміщенні Академії — 11½ Вест, 26-та вул. Н. Й. Вхід вільний. Запрошуються особливо всі особи, що зголосилися до співпраці в бібліографічній службі Книгознавчої Секції Академії.

Керів. Книгознавчої Секції

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у ЗДА

влаштовує Наукове Засідання Секції Античної Історії УВАН у ЗДА з доповіддю д-ра Олександра Домбровського: „Соціологічні проблеми античної України". — Засідання відбудеться в неділю, 5-го квітня о 7-ій год. ввечері, в приміщенні УВАН — 11½ Вест, 26-та вул. Н. Й. Вхід вільний.

Керівництво Секції

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Концерт Ії і Любомира Мацюків

Склалося так, що Дітройт перший мав змогу вітати і слухати виступу співаків з з далекої Бразилії Ію та Любомира Мацюків. Було це на концерті влаштованому в неділю 15-го березня 1959 р. у залі Дітройтського Інституту Мистецтв.

Ія Мацюк, сопрано, добре відома нашій громаді з концертів у 1957 році. З першого свого виступу вона виявила риси, які не завжди бувають у співаків солістів. Це вимогливе і дуже серйозне ставлення до завдань мистця - музики. Її мистецьке „кредо" було видне і в доборі виконуваних творів і в способі їх інтерпретації та передання слухачам. Її мета не вокальний попис, не блискотіння ефектовними співацькими засобами, а виключне старання за добуття і передання змісту та ідей творів. Ці риси були прикметні й теперішньому виступові співачки та її чоловіка Любомира Мацюка — ліричного тенора.

Для багатьох з нас він давній знайомий. Нам пригадуються перші виступи Любомира Мацюка як соліста в концертах Вищого Музичного Інституту і „Львівського Бояна". У пам'яті теж його успіх у конкурсі молодих виконавців у Львові.

Є щось особливе у цій симпатичній парі співаків, у їх поєднаному служінні мистецтву. Бачачи й слухаючи їх, ми не забуваємо й про їхню корисну працю в країнах Полудневої Америки, які від часів поїздок Соломеї Крушельницької не мали багато нагод знайомитися з українськими співаками солістами. З великою насолодою слухали ми спільних виступів обоїх мистців, тим більше, що це рідкість у програмах наших концертів. Дуети з опери Маскані „Приятель Фрітц" і з опери Гомеза „Ґварані" були виконані дійсно майстерно і в повному з'ансамблюванні. Хотілося б послухати у їх виконанні дуетів не тільки оперової, а й камерної літератури.

Програма концерту була витримана щодо відмежування двох царин: оперової (в першій частині) і пісенної в другій), — при чому в першій були чужі композитори (Перлогезі, Моцарт, Чілеа, Маттеї, Гомез), у другій українські. Особливо цікаво було почути фрагменти з опери „Ґварані" бразилійського композитора Антоніо Гомеза, який в минулому столітті здобув був признання й поза межами своєї батьківщини, головно ж в Італії.

Окрему увагу присвятимо українській частині програми. Кожний, кому доводеться писати на тему програми наших концертів, стоїть перед складним питанням. Як оцінювати їх, як жадати від наших виконавців речей новіших і виключно вартісних, коли нам добре відомо, з якими труднощами доводиться добувати і ручно переписувати кожну окрему пісню? І ще одне: надто мало критичне вироблення слухачів має той наслідок, що вартісніші речі проходять без помітного відгомону, а слабенькі викликають не раз бурю оплесків. З цих причин ми не почуваємося в праві докоряти, а тільки висловлюємо свої побажання. Ми раді були б слухати більше таких, на останньому концерті виконаних, творів, як „Зимою" і „Серенада" Степового, „Аріозо" Фоменка (твір цікавий і корисний з погляду вокальної техніки), „Ой, у полі" Лятошинського, „Не стій вербо" Лисенка, чи „Бабине літо" Січинського (так гарно виконане Любомиром Мацюком, зате менше пісень Заремби, чи Волошина. Натомість пісня „Ах, де ж той цвіт" Остапа Нижанківського своїм текстом і музикою мусить поступитися цілим десяткам інших творів наших композиторів, особливо сьогочасних.

Фортепіяновий супровід був у вправних руках п-і Лідії Бульба. Нам було приємно запізнатися з грою акомпаніяторки, про яку ми досі читали тільки у пресі у звідомленнях про її рухливу участь у імпрезах нашого нйоркськофиладелфійського музичного центру.

На кінець ще кілька слів на тему залі. Наша публіка надмірно прив'язана до своїх заль і не так громадно відвідує „чужі" концертові залі. Це діється зі шкодою, бо в концертових залях, звичайно, буває й краща акустика, кращий інструмент і відповідніша для концертів обстановка. Зрештою: чому замикатися з музичними імпрезами у своєму вужчому колі? Заля, про яку мова, дуже надається для сольових і камерних концертів, у ній вже минулими роками відбувалися концерти пяніста Бориса Максимовича, скрипаля Романа Придаткевича і авторський вечір Антона Рудницького. Якщо концертова заля виповнюється голосами наших мистців, як це було на концерті Її і Любомира Мацюків, і звуками рідної музики, вона „своя" понад усякий сумнів.

Василь Витвицький

Короткі Вістки

● **Під час виконування своєї ролі в „Месса да Реквієм" Верді,** співачка Метрополітальної опери Зінка Мілянов зомліла, і її заступила інша співачка Гарді Кралл, яка негайно вибігла на сцену в такому убранні, в якому прийшла до театру. Все це сталося на очах 3,600 слухачів.

● **У Швайцарії** сенсацію викликала вістка про багатого купця з Цюріху, Рене Лянґа, який викрав в Ню Йорку свого 7-річного сина Жеральда у колишньої дружини, з якою розвівся два роки тому. Поки розписано за ним в Америці стежні листи, як за „кіднапером", він встиг виїхати з синком через Канаду до Европи. Рене Лянґ заявив, що він старатиметься дипломатичним шляхом, щоб йому віддали також 9-річного синка, бо, мовляв, швайцарський суд при розводі признав йому право опіки над дітьми. Коли б він з'явився в ЗДА, його тут арештували б.

● **4-го квітня до нюйоркського порту** прибудуть 8 американських і 2 канадійських військові кораблі, щоб відзначити 10-річчя від дня зорганізування Північно - Атлянтійського Пакту (НАТО). В суботу, неділю і понеділок (4, 5 і 6-го квітня) можна буде оглядати деякі з цих кораблів.

Перед від'їздом до Італії, Ю. Богачевський виступить із серією концертів у ЗДА

Ню Йорк. — Молодий український співак бас - баритон Юрій Богачевський, відомий із своїх виступів в американських операх, оперетах і комедіях, як теж із сольоспівів у радіо та на різних українських академіях і концертах, одержав американську стипендію на завершення своїх музичних студій в Італії. Признана йому співацьким клюбом „Амерікен Бель - Канто Клаб" стипендія на ту ціль в сумі 800 дол. є признанням для мистецьких кваліфікацій Юрія Богачевського і призначена головним чином на покриття коштів навчання в Італії, куди Юрій Богачевський має виїхати вже в другій половині ц. р. Щоб підтримати молодого співака в його намаганні завершити мистецькі студії і дати йому можливість використати вповні признану йому стипендію, яка не вистачає на покриття всіх витрат зв'язаних з виїздом до Европи і перебуванням в Італії, організації студентської і мистецької молоді — Українська Студентська Громада в Ню Йорку й Об'єднання Молодих Українських Мистців вирішили заініціювати серію концертів Юрія Богачевського в різних більших осередках ЗДА. Почнуться вони концертом Ю. Богачевського в Н. Йорку, що відбудеться дня 12 квітня ц. р. в залі Джуньйор Гай Скул при Евню Б і 6-ій вул. і за ним слідуватимуть концерти у Филаделфії (18 квітня), в Шикаґо (26 квітня), в Дітройті (3 травня), в Клівленді (9 травня) і в Нюарку (31 травня).

Юрій Богачевський

Мистецтва співу почав Ю. Богачевський навчатися уже з юнацьких років в різних видатних американських музичних школах. Вокалістику він вивчав у М. Кукс-Шай, П. Арона й Т. Мартина, оперну гру в д-ра Сахсе, оперету й музичну комедію студіював в Е. Леман і драму в Л. Штрасберга. Під час студій і після їх закінчення він виступав в ряді опер таких, як Дон Джіованні, Фіґаро, Іль Кампанелльо, Ля віта бреве, Телефон та інші, як теж в низці европейських та американських оперет і музичних комедій. Брав також участь в концертах організованих Американською Крайовою Корпорацією Артистів й у виступах у радіо. Відомий він також із своїх, дуже добре прийнятих слухачами, сольоспівів на українських академіях і концертах, зокрема з виступів на ювілейній Академії на пошану Івана Франка в 1957 році, з концерту на Союзівці під час відкриття пам'ятника Т. Шевченка влітку 1957 р., на ювілею Архипенка в Ню Йорку того ж року і з сольоспівів на Академіях Шевченківській га на пошану Митр. А. Шептицького 1958 р. у Ню Йорку, на Святі Незалежности в Сиракюзах та ін. **Н. В.**

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ЮВІЛЕЙНИЙ РІК І. МАЗЕПИ

ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ МАЗЕПИ

Загальна програма імпрез

Ювілейний Комітет Мазепи (ЮКОМА) при УККА, як центральна організація, з осідком в Ню Йорку, виробив загальну програму святкувань на цілий 1959 рік, яка може служити для місцевих Комітетів та поодиноких українських організацій, що відзначають 250 років збройного виступу Івана Мазепи проти Москви.

В місяцях січні до квітня відбуваються інформаційні доповіді та конференції присвячені І. Мазепі. В Ню Йорку досі відбулося 4 таких конференцій в приміщеннях різних організацій, в різних округах метрополітального міста. Ще кілька таких конференцій має відбутися впродовж місяців березень - квітень.

У літніх, вакаційних місяцях плянуються відповідні імпрези в українських літніх оселях і таборах, особливо для молоді. Сюди входять інформаційні лекції, віча, спортові та шкільні пописи, концерти, вистави і т. д.

В місяцях від вересня аж по кінець 1959 року відбуватиметься виставка „Іван Мазепа і його доба", улаштована ЮКОМ-ом, як пересувна виставка.

В днях 19 - 30 вересня 1959 р. в Ню Йорку відбудеться великий Маніфестаційний здвиг української молоді, з цілим рядом мистецьких і спортових імпрез і пописів молоді.

Дня 3-го жовтня відбудеться в Ню Йорку головна імпреза — Академія на честь гетьмана І. Мазепи, сполучена з концертом і театральною виставою. Бажано, щоби подібні Академії відбулися у всіх місцях скупчення українців. Українське громадянство запрошується взяти гремільну участь у всіх згаданих імпрезах, зокрема в Академії, яка має заманіфестувати єдність і зорганізованість цілого українського громадянства.

Приготоляється до друку Науковий Збірник, присвячений І. Мазепі. Підготовча праця для цієї публікації була розпочата в червні 1958 року.

ЮКОМА

Книжка й часопис — найнеобхідніші в домі культурної людини

ВИСТАВКУ ЗБІРКИ СВІТЛИН З ДОБИ 1917-21 Р.Р. БУДЕ ПРОДОВЖЕНО
4 і 5 квітня (субота і неділя)

З Українського Конґресового Комітету повідомляють, що, на бажання Громадянства, буде продовжено Виставку світлин політичних і військових діячів та військових формацій з доби визвольних змагань Українського Народу в р.р. 1917 - 21. **Виставка буде відчинена: в суботу, 4го квітня ц. р. від 7-ої до 10 год. вечора і в неділю від 1 год. по полудні до год. 10-ої вечора.** Виставка міститься в Українському Літературно - Мистецькому Клюбі (ч. 149. 2-го Евню). При виставці — перегляд. новіших українських видань.

„ДОПОВІДІ ОСЕРЕДКУ ПРАЦІ НТШ у ФИЛАДЕЛФІЇ

Управа Осередку Праці Наукового Товариства ім. Шевченка у Филаделфії почала видавати нову серію праць НТШ під назвою „Доповіді Осередку Праці НТШ у Филаделфії". Досі у цій серії видано такі брошури: Ч. 1. Д-р Д. Богачевський — „Проблеми нашої науки на еміґрації"; Проф. д-р В. Лев — „Фольклорний матеріял у „Русалці Дністровій". Ч. 2. Проф. М. Остап'як — „Ізолювання віруса азійської інфлюенци". Ч. 3. Проф. д-р Р. Смаль-Стоцький — „Вплив „Спутніка" на англійську мову в ЗДА". Ч. 4. Д-р Д. Богачевський — „Ідеологічні основи Листопадових Днів". Випуски з цієї серії, як теж інші видання НТШ можна набувати в книгарні Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка, приміщеній у фірмі „Космос" при 908, 7-ій вулиці у Филаделфії.

ДОЛЯ ДАЛЯЙ ЛЯМИ НЕВІДОМА

Після кривавих подій у Тибеті Даляй Лями, тікаючи перед китайськими комуністами, мав упасти з гірської кручі і важко побитися. За твердженням Пейпінґу, його „схопили" тибетські повстанці. На фото: Даляй Лями і за ним ставленик китайських комуністів Панчен Лями під час урочистої процесії ще перед повстанням.

Видатки консументів рекордово збільшилися в цьому році

Ню Йорк. — Економісти обрахували, що видатки американських консументів в першій чверті цього року, в якій припадали і Великодні свята, рекордово збільшилися і виносили більше як 300 більйонів долярів в річному відношенні. (Річне відношення обраховується тим способом, що видатки в одному місяці множиться через 12). Економісти передбачають, що видатки на споживчі цілі в 1959 р. будуть збільшуватися ще в скорішому темпі, коли прийдеться робити весняні закупи і виїздити на вакації. В четвертій чверті 1958 року консумпційні видатки становили тільки 295.9 більйона долярів в річному відношенні. Консументи підтримали економіку країни, бо почали купувати нові авта, одіння, харчі та багато інших предметів щоденного вжитку. В порівнянні з першою чвертю 1958 року консумпційні видатки є на 11.3 більйона долярів більші в річному відношенні. Економісти стверджують, що консументи мають доволі грошей, і їхні збільшені консумпційні є здоровим економічним явищем. Цьогорічні консумпційні видатки під час Великодня були на 5 відсотків більші в порівнянні з 1958-им роком.

Сенатори пропонують зорганізувати дорадчу раду державної безпеки

Вашинґтон. — 4 сенатори, демократи Пол Г. Даґлес і Гюберт Г. Гомфрі та республіканці Джекоб К. Джевітс і Джан Шерман Купер внесли резолюцію, щоб зорганізувати дорадчу раду державної оборони, до якої входили б також і експрезиденти Гаррі С. Труман та Герберт Гувер, а також високої ранґи військовики. Сенатор Джевітс сказав, що така рада була б дуже корисна для президента Айзенгавера і Конґресу, бо вона віддзеркалювала б думку населення цієї країни. До цієї дорадчої ради, згідно з пляном сен. Джевітса, належало б ще 25 провідних американських громадян. Рада мала б також цікавитися справою колоніяльних країн та держав із диктаторськими режимами, і справою розброєння. Вона мала б реґулярно збиратися на наради та висилати Президентові і Конґресові свої піврічні звіти.

● 11-го травня значну частину документів екс-президента Гаррі С. Трумана буде виставлено на публічний огляд в бібліотеці його імени в Індепенденсі, Мізурі. Загальна кількість сторінок цих усіх документів перевищує цифру 1,500,000.

Купуйте в підприємствах що оголошуються в „Свободі"

Посмертні Згадки

Анастасія ПРОЦЬ, довголітня членкиня Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 155 УНСоюзу в Перт Амбою, Н. Дж., померла дня 21-го березня 1959 р., на 78-му році життя. Покійна походила з села Стритиня, пов. Рогатин, Зах. Україна. До УНСоюзу вступила в 1926 році. Покійна була вдовою, полишила 2 синів, 2 доньки, 1 сестру, 13 внуків і 3 правнуків. Похорон відбувся 24-го березня 1959 р., з церкви Успення Пречистої Діви Марії в Перт Амбою. Тлінні Останки спочивають на парафіяльному цвинтарі. — В. Й П.!

І. Будник, секр.

Параска БАТАЛИК, членкиня Відд. 276 УНСоюзу в Ембридж, Па., померла дня 21 лютого 1959 р. Покійна походила зі села Вілька, пов. Сянік, Зах. Україна. Полишила чоловіка Василя, одного сина, дві доньки і 10 внуків. — В. Й П.!

Подав, М. Фук

Василь ЦИБАК, член Від. 276 УНСоюзу в Ембридж, Па., помер дня 12-го береня 1959 року. Покійний народився в селі Лопушанка, пов. Турка, Зах. Україна. Полишив двох синів, одну доньку, а один син згинув в часі останньої війни. — В. П. П.!

Подав, М. Фук

Павло ПЛАКИДА, член Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 371 УНСоюзу в Ірвінґтоні, Н. Дж., помер дня 16-го березня 1959 р., в Ірвінґтоні, Н. Дж. Покійний по приїзді з таборів, зараз вписався в члени УНСоюзу, де і належить ціла його родина. Покійний прожив 51 років. Походив із села Бірки Великі, пов. Тернопіль, Зах. Україна. Полишив у смутку стареньку матір, двох братів Романа і Володимира, та дві сестри. Похорон відбувся 19-го березня 1959 р., з української кат. церкви на цвинтар. — Вічна Йому Пам'ять!

Ю. Баранюк, секр.

ТАРЗАН, ч. 4236. Замасковано.

TARZAN INSPECTED THE REMAINS. SCAVENGERS HAD LEFT NOTHING BUT CLOTHES AND BONES-- YET THE GARMENTS WERE GONE FROM ONE SKELETON!

THEN THE APE-MAN UNDERSTOOD! THESE WERE FRENCH UNIFORMS, AND SAM'S SPOOR WAS EVIDENT NEARBY-- HE COULD HAVE KILLED THE MEN--

AND SAM WAS ON THE RUN-- WHAT BETTER DISGUISE THAN THAT OF A MEMBER OF THE FOREIGN LEGION!

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Тарзан оглянув останки. Птахи, що живляться трупом, не залишили нічого, тільки одежу і кості... Навіть зникла одежа з одного скелету!

Тепер зрозумів мавполюд! Це були французькі однострої, і слід Сема був очевидний в околиці... Він мусів вбити тих людей...

А Сем утікав... Що може бути кращою маскою, як бути членом чужоземного леґіону!